

Видавнича група «Наукові перспективи»

**Всеукраїнська Асамблея докторів наук із державного
управління**

Асоціація науковців України

«Наука і техніка сьогодні»

*(Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія
«Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»)*

Випуск № 2(43) 2025

Київ – 2025

**«Наука і техніка сьогодні» (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»): журнал.
2025. № 2(43) 2025. С. 1670**

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 07.04.2022 № 320 журналу присвоєно категорію "Б" із економіки та педагогіки (спеціальності – 015 - Педагогічні науки; 076 - Економічні науки)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 06.06.2022 № 530 журналу присвоєно категорію "Б" із права (спеціальність – 081 Юридичні науки)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 10.10.2022 № 894 журналу присвоєно категорію "Б" із техніки (спеціальність - 122 Комп'ютерні науки)

Журнал видається за підтримки Міждержавної гільдії інженерів консультантів, Інституту філософії та соціології Національної Академії Наук Азербайджану (Баку, Азербайджан), громадської організації «Християнська академія педагогічних наук України» та громадської організації «Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з духовно-морального виховання»

Рекомендовано до видавництва Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення від 24.02.2025, № 8/2-25)

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), міжнародної пошукової системи Google Scholar та до міжнародної наукометричної бази даних Research Bible

Головний редактор: Сопілко Ірина Миколаївна - доктор юридичних наук, професор, Відмінник освіти України, Лауреат Премії Президента України для молодих вчених, Лауреат Премії Верховної Ради України найталановитішим молодим ученим в галузі фундаментальних і прикладних досліджень та науково-технічних розробок, академік Академії наук вищої школи України, Заслужений юрист України (Київ, Україна)

Редакційна колегія:

- Бахов Іван Степанович – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- Будник Вікторія Анатоліївна - кандидат економічних наук, професор, професор кафедри бізнес-логістики та транспортних технологій Державного університету інфраструктури та технологій (Київ, Україна)
- Волк Павло Павлович – доцент кафедри водної інженерії та водних технологій Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Гирка Ольга Ігорівна - кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри товарознавства, митної справи та управління якістю Львівського торговельно-економічного університету (Львів, Україна)
- Гнатюк Сергій Олександрович - кандидат технічних наук, доцент, заступник декана факультету аеронавігації, електроніки та телекомунікацій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Дацій Олександр Іванович - доктор економічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України, завідувач кафедри фінансів, банківської та страхової справи Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- Дівізніук Михайло Михайлович - доктор фізико-математичних наук, професор, Завідувач відділу Відділу цивільного захисту та інноваційної діяльності Державної установи "Інститут геохімії навколишнього середовища Національної академії наук України" (Київ, Україна)
- Дяденчук Альона Федорівна - кандидат технічних наук, старший викладач кафедри вищої математики і фізики Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (Мелітополь, Україна)
- Забулонов Юрій Леонідович - доктор технічних наук, професор, Член-кореспондент НАН України, директор Державної установи «Інститут геохімії навколишнього середовища Національної академії наук України» (Київ, Україна)
- Льїн Валерій Юрійович - доктор економічних наук, професор (Київ, Україна)
- Льїна Анастасія Олександрівна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління і адміністрування Національного торговельно-економічного університету (Київ, Україна)

- Кардаш Оксана Любомирівна — кандидат економічних наук, доцент кафедри комп'ютерних технологій та економічної кібернетики Навчально-наукового інституту автоматизації, кібернетики та обчислювальної техніки Національного університету водного господарства та природокористування (м. Рівне, Україна)
- Квасніков Володимир Павлович — доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри комп'ютеризованих електротехнічних систем та технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Коваленко Валентин Васильович - доктор юридичних наук, професор, провідний науковий співробітник сектору авторського права та суміжних прав лабораторії авторського права та інформаційних технологій Науково-дослідного центру судової експертизи з питань інтелектуальної власності Міністерства юстиції України (Київ, Україна)
- Коваленко Олена Михайлівна - кандидат педагогічних наук, провідний науковий співробітник відділу профільного навчання Інституту педагогіки НАПН України (Київ, Україна)
- Комнатний Сергій Олександрович - докторант кафедри філософії права та юридичної логіки Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна)
- Кравчук Володимир Миколайович — доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Кузьмич Людмила Володимирівна - доктор технічних наук, головний науковий співробітник Інституту водних проблем і меліорації Національної академії аграрних наук України (Київ, Україна)
- Куницький Сергій Олегович - кандидат технічних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник науково-дослідної частини Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Лук'янчук Олександр Петрович — кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри будівельних, дорожніх, меліоративних, сільськогосподарських машин та обладнання Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Маджд Світлана Михайлівна - доктор технічних наук, професор, професор кафедри зеленої економіки та економіки природокористування Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління (Київ, Україна)
- Мануель Давид Массено - доцент відділу права та захисту даних, старший науковий співробітник і член координаційного комітету лабораторії UbiNET, запрошений член PDPC, член-консультант комісії цифрового права муніципальних адвокатських колегій Кампінаса та Прая-Гранде (Сан-Паулу), а також Комісії з інновацій, управління та технологій муніципальної адвокатської колегії Гуарульєса, коментатор IODA, почесний член IDEIA Institute, член Наукового комітету MICHR, член EDEN, член-кореспондент RedNAS, член UMAU, член-кореспондент UBAU (Португалія)
- Микитин Тарас Миронович - кандидат технічних наук, завідувач кафедри менеджменту Рівненського державного гуманітарного університету (Рівне, Україна)
- Миргород-Карпова Валерія Валеріївна - кандидат юридичних наук, заступник директора з наукової роботи, старший викладач кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки Сумського державного університету (Суми, Україна)
- Мізюк Вікторія Анатоліївна - кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Ізмаїл, Україна)
- Мірошніченко Валентина Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри психології, педагогіки та соціально-економічних дисциплін Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (Хмельницький, Україна)
- Міхальський Томаш — доктор наук, доцент кафедри географії регіонального розвитку Гданського університету (Польща)
- Огієнко Микола Миколайович - кандидат технічних наук, професор кафедри організації авіаційних робіт та послуг Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Одарченко Роман Сергійович - завідувач кафедри телекомунікаційних та радіоелектронних систем Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Оніщенко Наталія Миколаївна - доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України, академік НАПрН України, завідувач відділу теорії держави і права Інституту держави і права ім. В.М.Корецького НАН України (Київ, Україна)
- Опанасенко Володимир Миколайович — доцент кафедри комп'ютеризованих електротехнічних систем та технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Ордановська Олександра Ігорівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри інноваційних технологій та методики навчання природничих дисциплін Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
- Охріменко (Жмурко) Тетяна Олександрівна - старший науковий співробітник кафедри комп'ютеризованих систем управління Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Павлов Костянтин Володимирович — доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри підприємництва і маркетингу Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Паскаль Олена Вікторівна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогічних технологій початкової освіти Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
- Поліщук Віталій Васильович — кандидат сільськогосподарських наук, завідувач відділу зрошення, відділення меліорації Інституту водних проблем і меліорації Національної академії аграрних наук України (Київ, Україна)
- Пономаренко Лілія Петрівна - кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри Загальної фізики Фізико-математичного факультету Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (Київ, Україна)
- Приходькіна Наталія Олексіївна - доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
- Стахова Анжеліка Петрівна — старший викладач кафедри комп'ютеризованих електротехнічних систем та технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Турчинова Ганна Володимирівна — кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету природничо-географічної освіти та екології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, Україна)
- Фесенко Андрій Олексійович - кандидат технічних наук, асистент кафедри кібербезпеки та захисту інформації Київського національного університету імені Тараса Шевченка. (Київ, Україна)

- Черненко Варвара Петрівна - кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри інформатики і вищої математики Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського (Кременчук, Україна)
- Чернуха Надія Миколаївна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)
- Чумак Оксана Володимирівна - доктор економічних наук, доцент, науковий співробітник відділу статистики і аналітики вищої освіти Державної наукової установи «Інститут освітньої аналітики», (Київ, Україна)
- Шандра Наталія Андріївна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов для природничих факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка (Львів, Україна)
- Шеремет Інеса Володимирівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри медикобіологічних та валеологічних основ охорони життя і здоров'я Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова (Київ, Україна)
- Якимчук Аліна Юріївна - доктор економічних наук, професор, Академік економічних наук України, професор кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Якимчук Олег Феодосійович - керівник групи білінгу Відділу бізнес-систем Департаменту інформаційних технологій ПРАТ «Рівнеобленерго» (Рівне, Україна)
- Яцишин Андрій Васильович - доктор технічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник Відділу цивільного захисту та інноваційної діяльності Державної установи "Інститут геохімії навколишнього середовища Національної академії наук України" (Київ, Україна)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

© автори статей, 2025

© Видавнича група «Наукові перспективи», 2025

ЗМІСТ

СЕРІЯ «Право»

	Айрапетов М.А. <i>КОНТИНУУМ КРИТИЧНО ЗНАЧУЩИХ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ ПІД ЧАС ДІЇ РЕЖИМУ ОКУПАЦІЇ</i>	20
	Андрущенко І.Г. <i>ГЕНДЕРНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА МАЙБУТНІ ПЕРСПЕКТИВИ</i>	32
	Антонюк У.В. <i>НОТАРІАТ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ОКРЕМІ АСПЕКТИ</i>	40
	Батраченко Т.С., Сухацька І.Ю. <i>ПРОФЕСІЙНА БЕЗПЕКА ЯК СКЛАДОВА ОХОРОНИ ПРАЦІ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ</i>	53
	Бей А.М. <i>ОБОРОННІ ЗАКУПІВЛІ ЯК ОСНОВНИЙ КОМПОНЕНТ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ</i>	64
	Войно-Данчишина О.Л. <i>ТРУДОВІ ВІДНОСИНИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ: ВИКЛИКИ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ</i>	76
	Волох Д.О. <i>ОРГАНІЗАЦІЇ, ДІЯЛЬНІСТЬ ЯКИХ ЗАБЕЗПЕЧУЄТЬСЯ ЧЕРЕЗ ПРЕДСТАВНИЦТВА УКРАЇНИ «ПРИ» МІЖНАРОДНИХ СТРУКТУРАХ</i>	85
	Голяченко І.П. <i>АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОВІДНОСИНИ, ЩО СКЛАДАЮТЬСЯ В ПРОЦЕСІ ДУШПАСТИРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВИХ КАПЕЛАНІВ</i>	95
	Горінов П.В., Гавронська Т.В. <i>ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ АВТОРСЬКОГО НАГЛЯДУ В БУДІВНИЦТВІ</i>	105
	Грабар Н.М., Пасайлюк І.В. <i>ПІДСТАВИ ТА ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІ НАСЛІДКИ ВИЗНАННЯ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ БЕЗВІСНО ВІДСУТНЬОЮ АБО ОГОЛОШЕННЯ ЇЇ ПОМЕРЛОЮ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ</i>	115

Дзвінчук Д.І., Туркоцьо Н.І. 127
АДАПТАЦІЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ СТАНДАРТІВ ЄС У ПРОЦЕСІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Духневич А.В., Ленгер Я.І. 140
ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ РЕГЛАМЕНТУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ЩОДО ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ ПЕРЕДОВОЇ ТЕРАПІЇ

Забзалюк Д.Є. 148
ІНСТИТУТ ДОГОВОРУ – ЯК ОСНОВНИЙ ІНСТРУМЕНТ РЕГУЛЮВАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ ПРАВОВІДНОСИН У НАЦІОНАЛЬНОМУ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ПРАВІ

Лях Н.В. 160
ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ РОБОТИ СПЕЦІАЛІСТА З БЕЗПЕКИ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ З ДІТЬМИ РІЗНИХ КАТЕГОРІЙ

Марко С.І. 174
«ЦІНА» ЗЛОЧИННОСТІ У СФЕРІ ДОВКІЛЛЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇЇ ОБРАХУНКУ

Опацький Р.М., Репан М.І. 188
МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ПРОФІЛАКТИКИ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ НЕЗАКОННОГО НАРКООБІГУ

Петровський А.В. 196
ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІ ЗАСОБИ ЗАХИСТУ ПРАВА НА МЕДИЧНУ ДОПОМОГУ

Старжинський В.В. 207
КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ КОРПОРАТИВНИХ ПРАВ. ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ КОРПОРАТИВНИХ ПРАВ АГРОВИРОБНИКІВ

Терещук М.М., Росавіцький О.О. 216
КРИТЕРІЇ РОЗМЕЖУВАННЯ ПРАВА НА ПРИВАТНЕ ТА ПУБЛІЧНЕ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ

Тертишник В.М. 226
ДОКТРИНАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

СЕРІЯ «Економіка»

Андрусів У.Я., Микитюк Н.О., Чайковський А.М. 237
ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ СИСТЕМИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВ

- Боровик М.В., Троян В.І., Зайченко С.В.** 251
*МЕТОДИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ МИТНОЮ СЛУЖБОЮ:
СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА НАЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ*
- Боровик М.В., Троян В.І., Чередниченко К.О.** 261
*ІНСТРУМЕНТИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРО-
МОЖНІСТЮ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ У ГЛОБАЛЬНОМУ
СЕРЕДОВИЩІ*
- Гой Ю.Р., Русин-Гриник Р.Р.** 271
*ПОКАЗНИКИ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РЕКРЕАЦІЙНИХ
ПІДПРИЄМСТВ*
- Демурджан Ю.А.** 286
*АНАЛІЗ ЗАКОРДОННОГО ДОСВІДУ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ
АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ*
- Жабак О.В.** 295
*ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАТКОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ МАЛОГО
БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ*
- Збрицька Т.П., Петровська О.М., Сорока О.В.** 306
*АКТУАЛЬНІСТЬ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ В УМОВАХ
НЕВИЗНАЧЕНОСТІ*
- Мурзабулатова О.В., Безлепкін А.О.** 318
*АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В
КОНТЕКСТІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ*
- Новицька Л.І.** 329
*ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК КЛЮЧОВИЙ ЧИННИК РОЗВИТКУ
ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ*
- Писаренко Н.В., Шевчук О.В., Ілляшенко І.О., Богославець О.Г., Бойко Н.О.** 346
*МАРКЕТИНГОВІ ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ СУЧАСНОГО
ТУРИЗМУ: ГЕОГРАФІЧНІ, ТЕХНОЛОГІЧНІ, ІВЕНТОВІ, ІНФРАСТРУКТУРНІ,
ЕКСКУРСІЙНІ ТА РЕКРЕАЦІЙНІ АСПЕКТИ*
- Прилуцький А.М.** 361
*ЗЕМЛЕРОБСТВО ТА ТВАРИННИЦТВО ЯК БАЗИС ХАРЧОВИХ ЛАНЦЮГІВ
ТРИПІЛЛЯ ПРИ ФОРМУВАННІ ТУРИСТИЧНОГО ПРОДУКТУ*
- Пятаков М.Ю.** 377
*ФАКТОРИНГ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ШЛЯХІВ
ФІНАНСУВАННЯ БІЗНЕСУ МАЛИХ І СЕРЕДНІХ ПІДПРИЄМСТВ*

Федорчак О.Є.*ІНСТРУМЕНТИ ПРОГНОЗУВАННЯ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ПІДПРИЄМСТВ У КОНТЕКСТІ ТЕНДЕНЦІЙ ЦИФРОВІЗАЦІЇ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ*

390

Халавчук В.О., Рибак Р.В.*СУЧАСНИЙ СТАН АРХІТЕКТОНІКИ МЕХАНІЗМУ ФІСКАЛЬНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ*

402

СЕРІЯ «Педагогіка»**Kryshnii P.I., Dideichuk I.V.***EVOLUTION AND SIGNIFICANCE OF RADIO ELECTRONIC INTELLIGENCE: FROM WORLD WARS TO MODERN MILITARY CONFLICTS*

417

Palamar S.P.*RESEARCH COMPETENCE OF THE UKRAINIAN LANGUAGE AND LITERATURE TEACHER IN AN EDUCATIONAL INSTITUTION OF PROFESSIONAL SECONDARY EDUCATION*

431

Аліксійчук Я.О.*ПОЛІСТИЛІСТИЧНИЙ ПІДХІД У БАНДУРНМУ МУЗИКУВАННІ*

440

Андрощук М.В., Зіновчук А.В.*WIZER.ME ЯК ЗАСІБ СТВОРЕННЯ ШАБЛОНІВ ДЛЯ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ*

453

Бажан С.П.*КОНЦЕПЦІЯ ІНТЕГРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ТЕХНІЧНИМ ОСВІТНЬО-НАУКОВИМ КЛАСТЕРОМ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ*

466

Брезецький С.О.*РОЗВИТОК ЦИФРОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ЧЕРЕЗ НЕФОРМАЛЬНУ ОСВІТУ ТА ГУРТКОВУ РОБОТУ*

482

Василиків І.Б.*ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО САМООСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ*

495

Великдан Ю.В., Гончаренко О.М.*ЦИФРОВА КУЛЬТУРА ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ: ТРАДИЦІЙНІ ТА ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ У ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІН ІНФОРМАЦІЙНОГО ЦИКЛУ*

503

- Винничук О.Т., Луцків В.Б., Винничук С.О.** 516
ТЕХНОЛОГІЇ УСПІШНОСТІ У СУЧАСНІЙ ПЕДАГОГІЦІ
- Волошина О.В.** 526
ЗАСТОСУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ЛІНГВОСОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ В АГРАРНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ
- Гайсинюк Н.А.** 550
ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРНЕТУ РЕЧЕЙ У СУЧАСНІЙ УНІВЕРСИТЕТСЬКІЙ БІБЛІОТЕЦІ: МОЖЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ
- Гонтар З.Г., Середюк Я.І.** 560
ОЦІНКА РІВНЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ЦИВІЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ: МЕТОДИ ТА ПІДХОДИ
- Гуменний О.Д.** 569
РОЗВИТОК ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕОРЕТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ В СИСТЕМІ SMART PARK
- Дзяк В.В., Войтюк О.А., Бабіч О.В., Палагнюк М.Г.** 584
ДІАХРОНІЯ ВІЙСЬКОВОГО ЛІДЕРСТВА ЯК ОСНОВА СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО КЕРІВНИЦТВА
- Дядечко І.Є., Міфтахутдінова Д.А., Гацуля О.М.** 598
СПЕЦИФІКА СУДДІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ВОЛЕЙБОЛІ
- Карапузова Н.Д., Шакотько В.В.** 607
ГУМАНІСТЬ У ШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ – НЕОБХІДНА ВИМОГА ПОСТЦИФРОВОЇ ЕПОХИ
- Козубовська І.В., Козубовський М.Р., Палкуш В.П.** 618
РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ В УМОВАХ ЛІТНІХ ЗАМІСЬКИХ ТАБОРІВ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД
- Кондель В.М., Борисова Т.М.** 631
ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ НАУКИ, ДИЗАЙНУ І ТЕХНІКИ
- Кочина В.В.** 644
ЗМІШАНЕ НАВЧАННЯ, ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ПОЛІЦІЇ
- Крамаренко Т.В.** 653
СУЧАСНІ ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА

Криштанович С.В., Стоділко Д.-М.Ю. 666
*РОЛЬ ПРОФЕСІЙНОГО ЕТИКЕТУ В ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ БАКАЛАВРІВ
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ "ПРАВО"*

Криштанович М.Ф., Паламар А.Б. 675
*СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТ-
НОСТІ У МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ
ОСВІТИ*

Курчатова А.В. 684
*ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ БІЛІНГВАЛЬНОЇ ОСВІТИ В США: АНАЛІЗ
СПЕЦИФІКИ МОВНОЇ ПОЛІТИКИ В ОКРЕМИХ ШТАТАХ*

Кучай О.В., Кучай Т.П., Бондарук О.С. 690
*ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ КУРСАНТІВ
ВІЙСЬКОВИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ*

Лебідь О.В., Волкова Н.П., Кожушко С.П. 699
*РЕФЛЕКСИВНО-ПРОГНОСТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК МЕХАНІЗМ ФОРМУ-
ВАННЯ ПРОСВІТНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ
У ЗМІШАНОМУ НАВЧАННІ*

Левицька І.М., Осадча Т.В. 713
*ІНТЕРПРЕТАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МУЗИКАНТІВ ЯК ОСНОВА
ВИКОНАВСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ*

Левченко І.М., Лаун С.Ю. 726
*НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ, КОНКУРЕНТ-
НОСТІ ТА ДОСТУПНОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ*

Лещенко І.Т. 738
*КРИТИЧНА ПЕДАГОГІКА ПАУЛО ФРЕЙРЕ ДЛЯ РОЗВИТКУ ГРОМА-
ДЯНСЬКОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ*

Липчей М.С. 749
*ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ ПРАКСЕОЛОГІЧНОЇ КОМ-
ПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА В
УМОВАХ ДУАЛЬНОГО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ
ОСВІТИ ТА АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ*

Любарець В.В., Кривець Ю.М. 759
*ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ: ПЕРЕВАГИ, ОБМЕЖЕННЯ ТА ЇХ
ВПЛИВ НА ПЕДАГОГІЧНУ МАЙСТЕРНІСТЬ*

Маринченко Є.О., Лебедев К.С.

772

*ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ
ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ РОБОТИ НАУКОВОГО ГУРТКА***Марченко С.С.**

781

*ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ДО АВТОМАТИЗАЦІЇ
ОФОРМЛЕННЯ ДОКУМЕНТІВ В ТЕКСТОВОМУ РЕДАКТОРІ MICROSOFT
WORD***Мовчан В.І., Федоренко А.О.**

792

*ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ
НА УРОКАХ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «ДИЗАЙН І ТЕХНОЛОГІЇ»***Маєвський М.І., Маєвська І.О.**

801

*ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ
ФАХІВЦІВ У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ***Олексенко В.М.**

812

*УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ РОЗВИТКУ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У
СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ***Олійник М.О., Олійник І.С.**

821

*ОЦІНКА РІВНЯ РОЗВИТКУ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ В ФУТБОЛЬНІЙ
КОМАНДІ ДІВЧАТ ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ***Опольська М.В., Попадич О.О., Попадич Б.Т., Петухова Т.А.**

833

*КОНЦЕПТ КАТЕГОРІЇ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ У ВИЩІЙ ОСВІТІ***Пензай С.А.**

842

*РОЛЬ БІОМЕХАНІКИ У ПІДВИЩЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ ТРЕНУВАЛЬНОГО
ПРОЦЕСУ***Поліщук С.О.**

852

*ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ ПРАКТИЧНИХ ПСИХОЛОГІВ:
СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ ЗМІСТУ І СУТНОСТІ***Поліщук Н.М., Червоношапка М.О.**

861

*ГІГІЄНИЧНІ ТА ФАРМАКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПІДТРИМКИ СЕРЦЕВО-
СУДИННОЇ СИСТЕМИ У СПОРТСМЕНІВ***Решетняк В.Ф.**

872

*ФОРМУВАННЯ ЦІННОСТЕЙ ЯК ФАКТОРУ МОТИВАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ***Савченко Н.С.**

889

ІСТОРИЧНА РЕТРОСПЕКТИВА РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТИ

- Сараєва І.В., Бріцкан Т.Г.** 899
*ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ДОШКІЛЬНОЇ
ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ*
- Сафарян С.І., Сафарян Ю.В.** 909
*РОЗВИТОК МЕДІАТИВНИХ УМІНЬ ТА КРОСКУЛЬТУРНИХ НАВИЧОК
УЧИТЕЛЯ-ФІЛОЛОГА У СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ*
- Сосік О.Д.** 921
*ПІДГОТОВКА ВИКЛАДАЧІВ-ДИЗАЙНЕРІВ ДО ІНТЕГРАЦІЇ ПРИНЦИПІВ
ЕКОНОМІКИ ОСВІТИ У ПРОФЕСІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ*
- Стозуб В.О.** 931
*ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ КОМПЕ-
ТЕНТНОСТІ ЧЕРЕЗ ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ У ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ
ЗАКЛАДАХ*
- Сукач Т.М., Остафійчук Д.І.** 938
ПРИКЛАДНІ ЗАДАЧІ В СИСТЕМІ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ
- Шевчук О.М.** 948
*ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ
ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ*
- Шовкова-Альохіна А.О.** 961
*МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ
ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ*
- Якименко П.В.** 971
*ПЕДАГОГІЧНА ТВОРЧИСТЬ В КОНТЕКСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ*
- Ящук С.М., Дудник Н.В.** 979
*ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ТРЕНЕРА-ПЕДАГОГА
ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК УСПІШНОЇ ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ*

СЕРІЯ «Техніка»

- Druzhynin V.** 988
*DEVELOPMENT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ALGORITHMS TO AUTOMATE
ERROR ANALYSIS IN SOFTWARE CODE*
- Korostin O.** 1002
*APPROACHES TO SCALING ARTIFICIAL INTELLIGENCE SYSTEMS FOR
NATURAL LANGUAGE PROCESSING*

Omelchenko S.O., Braikovskiy D.H.

1015

A NEW DYNAMIC-ALGEBRAIC MODEL OF THE UNIVERSE FORMATION AND EXAMPLES OF ITS APPLICATION**Onishchenko S.**

1031

INTEGRATION OF GENERATIVE ARTIFICIAL INTELLIGENCE MODELS AND STATE PATTERN IN THE DEVELOPMENT OF SECURE ENTERPRISE SOLUTIONS USING JAVASCRIPT**Shakleina I.O., Panchyshak V.B.**

1044

DEVELOPMENT OF A SYSTEM FOR PROVIDING PSYCHO-EMOTIONAL SUPPORT**Акімов Д.Д.**

1055

АНАЛІЗ ШВИДКОЇ ГІБРИДНИХ АЛГОРИТМІВ У ТРАНСПОРТНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМАХ**Артюх О.М., Рубан Д.П., Тарасенко О.В., Цокотун П.В.**

1066

ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ТА ЕКОЛОГІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ АВТОМОБІЛЬНИХ ДВИГУНІВ ВНУТРІШНЬОГО ЗГОРЯННЯ: СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**Батаєв С.В., Переяславська С.О., Смагіна О.О.**

1091

ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕГРАЦІЇ DEVOPS ПРАКТИК У ВЕЛИКІ ІТ ПРОЄКТИ**Булина Я.В., Дуло В.В., Міца О.В., Твердохліб І.А.**

1104

ОПТИМІЗАЦІЯ ХЕШ-ФУНКЦІЙ ЧЕРЕЗ НЕЗВІДНІ ПОЛІНОМИ**Веселовська Н.Р.**

1112

МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ З ВИКОРИСТАННЯМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ**Гарбич-Мошора О.Р., Григорович А.Г., Карпин Д.С., Карпин А.В., Ляшок В.О.**

1128

РОЛЬ МОБІЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ДОСТУПНОСТІ НАВЧАННЯ ДЛЯ УЧНІВ ІЗ ВАДАМИ ЗОРУ**Глазунова О.Г., Клименко Є.О.**

1145

ІНФОРМАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ АНАЛІТИКИ ОСВІТНІХ ДАНИХ**Головіна О.В., Холодний Ю.Ф., Жовтобрюх В.О.**

1156

ДОСЛІДЖЕННЯ СТАТИЧНОГО ПОВОРОТУ ТРЬОХВІСНОГО АВТОМОБІЛЯ**Дулішкович Г.І., Міца О.В.**

1165

ІНТЕРАКТИВНА МАПА ДІАЛЕКТІВ УКРАЇНИ: ТЕХНОЛОГІЧНІ РІШЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ

- Засць О.Ю., Малежик М.П.** 1178
ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ОСНОВА ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАННЯ ДЛЯ МАЙБУТНІХ ІТ ФАХІВЦІВ
- Зволікевич А.В.** 1189
ВИКОРИСТАННЯ ГЛИБОКОГО НАВЧАННЯ ДЛЯ КЛАСИФІКАЦІЇ ПАТЕРНІВ EEG В РЕАЛЬНОМУ ЧАСІ
- Ільчук Н.Г., Верес Ю.О.** 1204
БЕЗПЕКА КІБЕРФІЗИЧНИХ СИСТЕМ: ЗАГРОЗА КВАНТОВИХ ОБЧИСЛЕНЬ
- Кірей К.О.** 1214
ОЦІНКА ГЛИБИНИ ДВОВИМІРНОГО ЗОБРАЖЕННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ КОМП'ЮТЕРНОГО ЗОРУ
- Ковальський Б.М., Гавриш Б.М., Бучак О.Ю., Стефанюк Б.І.** 1227
ОПТИМІЗАЦІЯ ТОНОВІДТВОРЕННЯ КОЛЬОРОПОДІЛЕНИХ ЗОБРАЖЕНЬ ДЛЯ ЦИФРОВОГО ДРУКУ
- Козуб В.Ю.** 1239
СУЧАСНІ ІНСТРУМЕНТИ ТА ФРЕЙМВОРКИ ДЛЯ СТВОРЕННЯ БАГАТОПЛАТФОРМНИХ ДОДАТКІВ
- Кокошуєв О.П.** 1255
ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ГВИНТОВИХ ПАЛЬОВИХ ФУНДАМЕНТІВ У МАЛОПОВЕРХОВОМУ БУДІВНИЦТВІ УКРАЇНИ
- Крамаренко В.В., Старцев О.М., Червоний О.Д.** 1263
АНАЛІЗ ВИКОРИСТАННЯ НАВІГАЙНО-ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ У КОНТЕКСТІ ПІДВИЩЕННЯ БЕЗПЕКИ СУДНОПЛАВСТВА
- Кривцов Д.В., Лук'яненко С.А.** 1274
ВИКОРИСТАННЯ ШІ В СИСТЕМАХ УПРАВЛІННЯ БОЄМ: АВТОМАТИЗАЦІЯ ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ ОПЕРАТИВНИХ ПРОЦЕСІВ
- Лабжинський В.А.** 1286
АВТОМАТИЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ СИНТЕЗУ ПАРАМЕТРИЗОВАНИХ МОДЕЛЕЙ ОБ'ЄКТІВ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ДЛЯ КОМПЛЕКСНОГО АНАЛІЗУ ОЦІНКИ ВРАЗЛИВОСТЕЙ І РИЗИКІВ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
- Лазоришинець В.В., Булеца Р.О., Коцовський В.М.** 1295
ЕФЕКТИВНІСТЬ БАГАТОПОРОГОВИХ ФУНКЦІЙ АКТИВАЦІЇ У ЗАДАЧАХ АПРОКСИМАЦІЇ ТА ЇХ ПЕРСПЕКТИВИ
- Ліман В.В., Бойко О.Р., Добровольська К.В., Шептяков І.О., Хоменко В.М.** 1306
ОСОБЛИВОСТІ ЗАХИСТУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ В УКРАЇНСЬКОМУ ІНТЕРНЕТ-ПРОСТОРИ

- Лунгол О.М.** 1320
СИНЕРГІЯ ЦИФРОВОЇ РОЗВІДКИ ТА АЛГОРИТМІВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДЛЯ ЕФЕКТИВНОГО ВИЯВЛЕННЯ КІБЕРЗАГРОЗ
- Мазур Ю.П., Корман І.І., Транченко О.М.** 1333
ДОСЛІДЖЕННЯ МОДЕЛЕЙ ОПТИМІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА РИНКУ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА
- Мануйленко Р.І., Ковальов Л.Є., Побережець І.І.** 1348
МОДЕЛЮВАННЯ ПРОЦЕСУ ВИДОБУВАННЯ ТВЕРДОЇ КОРИСНОЇ КОПАЛИНИ З ЗАКРІПЛЕННЯМ ВИРОБЛЕНОГО ПРОСТОРУ
- Михальчук Н.О.** 1365
АНАЛІЗ АЛГОРИТМІВ ПЛАНУВАННЯ ЗАДАЧ В ОПЕРАЦІЙНИХ СИСТЕМАХ
- Мушеник І.М., Марчук Н.А.** 1378
ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА БАЗИ ДАНИХ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЛЯ ВИКОРИСТАННЯ НАДЛИШКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В ЗАДАЧАХ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ЛОГІСТИЧНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ
- Павленко В.В., Смаїлова Т.У.** 1390
ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ПОЯВУ НОВИХ ВИДІВ ОДЯГУ
- Параниця Н.В., Скасків Л.В., Євич А.М.** 1401
ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИВЧЕННІ ШКІЛЬНОГО КУРСУ МАТЕМАТИКИ
- Паращук С.Д., Неділько В.М., Мироненко О.В., Васильєва М.В.** 1409
СИСТЕМНЕ ПРОГРАМУВАННЯ: ПОНЯТТЯ, ІНСТРУМЕНТИ ТА ТЕХНІКИ
- Пархоменко О.Ю., Тищенко С.І., Дармосюк В.М., Хилько І.І., Крайній В.О.** 1418
СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ТЕМПЕРАТУРНИХ ДАНИХ МИКОЛАЇВЩИНИ ЗАСОБАМИ RUTNOM
- Поліщук Д.В., Холодний Ю.Ф., Алтухов П.М.** 1431
ДОСЛІДЖЕННЯ СЕНСОРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ МОНІТОРИНГУ ЗНОСУ МАСТИЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ
- Помазун О.М., Ситник Н.В., Добролюбова М.В., Волошин А.П., Маковецький Д.С.** 1446
ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ АДМІНІСТРУВАННЯ БАЗ ДАНИХ У ЛАБОРАТОРІЯХ МЕДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ: ВИКЛИКИ ТА РІШЕННЯ
- Птащенко Ф.О., Поповський О.Ю., Горюк А.А., Zenchenko В.П., Полосіна В.М., Велика О.І.** 1462
ВПЛИВ ПАРАМЕТРІВ КОНЕЧНО-ЕЛЕМЕНТНИХ РОЗРАХУНКІВ НА ТОЧНІСТЬ ТА РЕСУРСОМІСТКІСТЬ МОДЕЛЮВАННЯ ТРАНСФОРМАТОРІВ У ПРОГРАМНОМУ СЕРЕДОВИЩІ COMSOL MULTIPHYSICS

- Резанова В.Г., Чупринка Н.В.** 1479
ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ CASE-ТЕХНОЛОГІЙ ПРОЄКТУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ
- Рибальченко Л.І.** 1491
ВИКОРИСТАННЯ BIG DATA ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ У СФЕРІ ЕКСПЛУАТАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ
- Росул Р.В., Фордзюн Ю.І, Максютова О.В.** 1502
ІНОВАЦІЙНА КОНЦЕПЦІЯ ВИКЛАДАННЯ ГІГІЄНИ ПРАЦІ, ЕЛЕКТРОБЕЗПЕКИ В ЦИКЛІ ОХОРОНИ ПРАЦІ ДЛЯ СЛУХАЧІВ ГУМАНІТАРНОГО НАПРЯМКУ
- Рутц С.В., Чернецький Є.В.** 1519
АЛГОРИТМИ ВЗАЄМОДІЇ КОРИСТУВАЧІВ ІЗ СУЧАСНИМИ САРТСНА
- Садівнікова Т.М., Росул Р.В., Бродович Ю.Р.** 1528
АНАЛІТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЦЕСУ РОЗКРОЮВАННЯ-ВИРУБАННЯ ДЕТАЛЕЙ З ШТУЧНИХ ТА ПРИРОДНИХ ПОЛІМЕРІВ
- Слатвінська В.М., Черевко Є.В.** 1540
ТРЕНДИ ТА ФРЕЙМВОРКИ БАГАТОПЛАТФОРМНОЇ РОЗРОБКИ: ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ЕФЕКТИВНОЇ РОЗРОБКИ
- Стахів В.М., Климкович Д.Б.** 1553
СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ДЛЯ РЕКОМЕНДАЦІЙНОГО МОДЕЛЮВАННЯ АКУСТОФЛЮЇДНИХ ЛАБ-ЧИПІВ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ АЛГОРИТМІВ НАВЧАННЯ З ПІДКРІПЛЕННЯМ
- Стефанов В.О. Держинський І.В.** 1570
ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДЛЯ ПРОГНОЗУВАННЯ ТА ЗАПОБІГАННЯ АВАРІЙНИХ СИТУАЦІЙ, СПРИЧИНЕНИХ ВІТРОВИМИ НАВАНТАЖЕННЯМИ НА БАШТОВИЙ КРАН
- Супрун О.О., Імангулова З.А., Санакуєв М.Г.** 1585
ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДЛЯ АНАЛІЗУ МАСОВИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПОТОКІВ
- Федорчук А.Л., Сікора Я.Б., Наконечна О.А.** 1601
ГЕЙМІФІКАЦІЯ В НАВЧАННІ ВЕБРОЗРОБЦІ: ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ЧЕРЕЗ ІНТЕРАКТИВНІ ЗАВДАННЯ
- Фурдас Ю.М.** 1614
ІНФОРМАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ КІБЕРЗАГРОЗАМИ ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ: АНАЛІЗ, МЕТОДОЛОГІЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ

Шліхта В.А.

1628

*ПРОЄКТУВАННЯ АРХІТЕКТУРИ СИСТЕМИ ДОПОВНЕНОЇ РЕАЛЬНОСТІ:
ПРИНЦИПИ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ***Яковчук О.В., Зінченко М.О., Міщук І.О., Кокошинський В.В., Мордвінов М.О.**
*АНАЛІЗ СВІТОВОГО ДОСВІДУ ЩОДО ПІДХОДІВ ДО ВЕДЕННЯ КІБЕРВІЙН
ТА КІБЕРОПЕРАЦІЙ*

1641

СЕРІЯ «Фізико-математичні науки»**Дорошенко В.О., Стогній Н.П., Ремаєва О.О.**

1653

*МАТЕМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ЗБУДЖЕННЯ ЗОСЕРЕДЖЕНИМИ
ДЖЕРЕЛАМИ КОНІЧНОЇ БАГАТОЕЛЕМЕНТНОЇ АНТЕНИ***Скасків Л.В., Требенко Д.Я.**

1663

*ПРО БУДОВУ ГРУП З УМОВОЮ ЩІЛЬНОСТІ НОРМАЛЬНОСТІ ДЛЯ
НЕСКІНЧЕННИХ ПІДГРУП*

УДК: 378.046: 81+82

[https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-2\(43\)-909-920](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-2(43)-909-920)

Сафарян Світлана Іванівна кандидат педагогічних наук, доцент кафедри мовно-літературної освіти Інституту післядипломної освіти, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, м. Київ, тел.: 099-038-65-64, <https://orcid.org/0000-0001-81-42-8321>

Сафарян Юлія Володимирівна вчитель англійської мови гімназії «Київська Русь», м. Київ, тел.: 063-261-93-60

РОЗВИТОК МЕДІАТИВНИХ УМІНЬ ТА КРОСКУЛЬТУРНИХ НАВИЧОК УЧИТЕЛЯ-ФІЛОЛОГА У СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті досліджено проблеми розвитку медіативних умінь та кроскультурних навичок вчителів-філологів у системі їхньої професійної підготовки в умовах полікультурної освіти. З'ясовано, що сучасна полікультурна дійсність обумовлює необхідність професійної підготовки сучасного вчителя-словесника, готового до формування кроскультурних цінностей учнів, розвитку їхніх умінь міжкультурної комунікації. Охарактеризовано поняття «культура», «діалог культур», «полікультурна освіта», «полікультурне світобачення», «кроскультура», «медіація» та визначено їх місце в освітньому середовищі. Обґрунтовано думку про те, що сучасний вчитель іноземної мови та зарубіжної літератури має бути кваліфікованим медіатором - соціокультурним посередником-перекладачем, що здатен розтлумачити та допомогти досягнути різні змістові нюанси іншомовної культури: особливості національної і загальнолюдської культури, духовно-моральні основи життя людини й людства, окремих народів, культурологічні основи сімейних, соціальних, суспільних явищ і традицій, роль науки та релігії в житті людини тощо. У статті також проаналізовані сутнісні характеристики понять «кроскультурний підхід» та «соціокультурна компетентність педагога» і виокремлено її провідні компоненти і етапи формування у післядипломній освіті. Зокрема, визначено мету кожного із трьох етапів: мотиваційного, дослідницького та виконавчого, а також зазначено три основні виміри, через які можна керувати медіативною діяльністю педагога (медіація текстів, медіація концепції та медіація комунікації). Крім цього названо основні рівні досягнення чужої культури необхідні для ефективного формування соціокультурної компетентності вчителів-філологів.

Окреслено методичні підходи до розвитку кроскультурних цінностей та соціокультурної компетентності вчителів-філологів шляхом формування й

розвитку їх медіативних умінь в процесі професійного зростання. У статті названі ефективні методи навчання, форми роботи (інтерактивні та не інтерактивні) та медіативні вправи, які можна успішно використовувати у процесі післядипломного навчання вчителів іноземної мови і зарубіжної літератури.

Ключові слова: післядипломна освіта, діалог культур, полікультурна освіта, кроскультурні навички, медіація, соціокультурна компетентність

Safarian Svitlana Candidate of Pedagogical Science, Associate Professor, Department of Language and Literature Education, In-Service Training Institute, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Kyiv, tel.: 099-038-65-64, <https://orcid.org/0000-0001-81-42-8321>

Safarian Yulia Teacher of English, Gymnasium “Kyivan Rus”, Kyiv, tel.: 063-261-93-60

DEVELOPMENT OF MEDIATIVE SKILLS AND CROSS-CULTURAL SKILLS A PHILOLOGY TEACHER IN THE POSTGRADUATE EDUCATION SYSTEM

Abstract. Mediative skills and cross-cultural skills development of philology teachers in the system of their professional training in the conditions of multicultural education. It was found that the modern multicultural reality determines the need for professional training of a modern linguist, who is ready to form cross-cultural values of students and develop their intercultural communication skills. The concepts of “culture”, “dialogue of cultures”, “multicultural education”, “multicultural worldview”, “cross-culture”, “mediation” are characterized and their place in the educational environment is determined. The author substantiates the idea that a modern teacher of a foreign language and foreign literature should be a qualified mediator - a socio-cultural mediator-translator who is able to explain and help to comprehend various semantic nuances of a foreign language culture: peculiarities of national and general human culture, spiritual and moral foundations of the life of man and humanity, individual peoples, cultural foundations of family, social, phenomena and traditions, the role of science and religion in human life, etc. The article also analyzed

The article also analyzes the essential characteristics of the concepts of “cross-cultural approach” and “socio-cultural competence of a teacher” and identifies its main components and stages of formation in postgraduate education. In particular, the purpose of each of the three stages: motivational, research, and executive is determined, as well as the three main dimensions through which the teacher's mediation activity can be managed (text mediation, concept mediation, and

communication mediation). In addition, the main levels of understanding foreign culture necessary for the effective formation of sociocultural competence of philology teachers are named. The article outlines methodological approaches to the development of cross-cultural values and socio-cultural competence of philology teachers through the formation and development of their mediative skills in the process of professional growth. The article identifies effective teaching methods (interactive and non-interactive) forms of work and mediative exercises that can be successfully used in the process of postgraduate training of teachers of foreign language and foreign literature.

Keywords: postgraduate education, dialogue of cultures, multicultural education, cross-cultural skills, mediation, socio-cultural competence.

Постановка проблеми. Сучасний полікультурний та цифровізований світ неможливий без діалогу культур і цивілізацій. Він складається із різноманітних інтертекстуальних переплетень, представлених різними культурними пластами. Вітчизняна система освіти має обов'язково враховувати ці актуальні виклики сьогодення. Зокрема, післядипломна педагогічна освіта покликана оновлювати систему професійної підготовки вчителів-словесників відповідно до світових тенденцій суспільного розвитку, формуючи кроскультурне спілкування та моделюючи освітній процес як активний діалог культур. У межах своєї професійної компетентності саме вчителі іноземних мов та зарубіжної літератури, відповідно до змісту навчальних предметів, найактивніше залучені до освоєння інших культур, навчання міжкультурної комунікації та розвитку навичок ефективної взаємодії з представниками різних культур. Нині виникла нагальна потреба змінити певні існуючі підходи до розвитку професійної компетентності цих вчителів, для досягнення більшої результативності навчання ними іноземної мови та зарубіжної літератури і формування навичок застосування отриманих знань у реальних життєвих умовах в полікультурному світовому середовищі.

Аналіз досліджень. Проблеми медіації та розвитку кроскультурних цінностей в освітньому середовищі достатньо представлені у сучасних наукових дослідженнях. Зокрема, про медіацію як особливий вид комунікативної навчальної діяльності писали В. Редько та О. Пасічник; роль вчителя-медіатора та основи міжкультурного підходу у навчанні іноземних мов і зарубіжної літератури досліджували О. Ісаєва, Ж. Клименко, О. Куцевол, Л. Швороб та ін.; основні аспекти розвитку кроскультурних навичок в педагогічній галузі аналізували А. Солодко, Л. Почебуг, П. Кендзьор та Т. Олинець; різні методики розвитку кроскультурних цінностей вчителя описували Г. Полішук, І. Головська, О. Михальчук, О. Дем'яненко; ґрунтовний аналіз актуальних проблем полікультурної освіти здійснювали І. Бех, О. Сухомлинська, П. Сисоєв, Л. Барановська тощо. У зарубіжних наукових

дослідженнях проблема медіації почала обговорюватися наприкінці ХХ століття. Зокрема, вченими Ж. Зарате та Р. Тафтом були визначені основні складові змісту медіації та описані функції міжкультурного медіатора, які можна застосовувати і для вітчизняних вчителів. Також дослідженню медіації та медіативної діяльності присвячені роботи М. Байрама та С. Віджіо.

Мета. Попри широку палітру наукових розвідок щодо означеної проблеми, ще недостатньо висвітлені конкретні методики та практики навчання вчителів у післядипломній освіті основам медіації та формування кроскультурних навичок комунікації. Метою нашої статті є аналіз навчальної стратегії медіації в опануванні іноземною мовою та зарубіжною літературою з метою глибокого розуміння іншомовної культури та освоєння її соціокультурного змісту; розробка переліку необхідних кроскультурних навичок вчителів-філологів та представлення певного методичного інструментарію їх розвитку в післядипломному навчанні педагогів.

Виклад основного матеріалу. Насамперед, необхідно уточнити певні базові поняття, якими ми оперуватимемо, досліджуючи означену проблему. Серед них чільне місце майже у всіх гуманітарних науках посідає поняття «культура», яке має більше сотні різних визначень та тлумачень. Ми поділяємо запропонований у першій половині минулого століття дослідниками А. Кребером та К. Клакхоном тричастинний поділ культури на матеріальну (взаємодія людини з середовищем її існування), соціальну (різноманітні соціальні відносини людини) та духовну (об'єктивні аспекти життя людини: світогляд, ідеї, установки, цінності й зорієнтовані на них форми поведінки та творчої діяльності). [4, с.230]

Кожен народ використовує культуру як ефективну форму збереження та передачі ментального досвіду, як засіб представлення національної картини світу, що відображена у традиціях, звичаях, мистецтві і мові. Культура не є якимось універсальним явищем, отже в освітньому середовищі долучати до неї потрібно поступово, допомагаючи усвідомлювати різницю між рідною та іншими культурами, розуміючи та аналізуючи певні культурні відмінності, шляхом спостереження за поведінкою представників власної та чужої культури. Серед культурних ментальних відмінностей: цінності, погляди, відчуття, сподівання, припущення та світосприйняття; манера спілкування, ставлення до конфліктних ситуацій, ставлення до критики та викриття, підходи до отримання знань чи виконання завдань, способи мислення та прийняття рішень.

В умовах сучасних інтеграційних суспільних процесів значно зростає роль **діалогу культур**. Жодна національна культура не може плідно розвиватися поза продуктивним спілкуванням з іншими культурами. Саме діалог культур поступово стає визначальним у різних сферах людського життя. На його основі формуються толерантність стосовно інших людей, їхніх

звичаїв, традицій, уподобань, національних цінностей тощо. Крім цього, діалог культур сприяє дієвій гуманітаризації освіти, необхідності опанування культурною спадщиною людства, осягнення культурних кодів інших народів, адже саме в іншій культурі кожна окрема культура має можливість розкритися глибше і повніше. У справжньому діалозі кожна із культур зберігає власну унікальність, і тому культури не змішуються, а лише взаємно збагачуються.

Порівняльні методи навчання вчителів у системі післядипломної педагогічної освіти не лише допомагають встановити зв'язки окремих культурних явищ, а й передбачають створення цілісної загальнокультурної підготовки педагогів, сприяють формуванню їхнього гуманістичного світогляду, вихованню в них національної самосвідомості, гідності, поваги до інших народів, їхньої культури, а також актуалізують готовність до активного формування **міжкультурної компетентності** своїх учнів.

Процес формування та розвитку міжкультурної компетентності вчителів у системі післядипломної педагогічної освіти базується на реалізації певних дидактичних, методичних принципів та підходів. До них ми, насамперед, відносимо **культурологічний підхід**, який полягає в усвідомленні та трактуванні культури як певного історичного досвіду людей і передбачає вивчення різних культурних явищ та традицій. Реалізація цього підходу тісно пов'язана із формуванням **полікультурного світобачення** педагогів. Ознаками сталого полікультурного світобачення є:

- сформоване світосприйняття;
- усвідомлення себе як носія національних цінностей;
- розуміння взаємозалежності між людьми;
- розвинута комунікативна культура;
- уміння взаємодіяти з людьми, що притримуються інших поглядів, переконань, з представниками інших національних культур;
- загальнопланетарний образ мислення;
- толерантність, повага до мови, релігії, культурних традицій різних націй.

Отже, метою полікультурної освіти педагогів є усвідомлення унікальності не лише власної культури, а й визнання унікальності інших культур, розуміння, сприйняття та гуманістична оцінка навколишнього світу. Вчителі мають усвідомлювати багатогранність різних стилів життя, розмаїття мов, культур і поглядів; володіти ефективними навичками **кроскультурної комунікації**.

Нині кроскультурна обізнаність стає обов'язковою частиною культурного, економічного та політичного життя різних країн. Поняттям **кроскультури**, яке розуміють як перехрещення, пересічення (від англ. cross – пересікати) культур чи культурних цінностей різних народів, що проявляються в їхніх культурних традиціях; збагачення та взаємопроникнення культурних

традицій народів у процесі їхньої культурної взаємодії, у тому числі і мовно-літературної. Вивчення інших типів культур і усвідомлення інших культурних цінностей зумовило актуалізацію **кроскультурного підходу** до освітнього процесу у післядипломній освіті педагогів. Його мета розвивати особистість вчителя з високим рівнем освіченості, загальнокультурної обізнаності, який будучи носієм національної та світової культури, національних та загальнокультурних цінностей, здатен транслювати їх через призму власних духовно-ціннісних орієнтацій та долучати до них своїх учнів.

Готуючи до професійної діяльності у післядипломному навчанні вчителя іноземної мови і зарубіжної літератури, необхідно прищеплювати йому навички толерантності і зваженості у міжкультурній комунікації, розвивати вміння активної співпраці із представниками інших етнічних спільнот. «Методологічна основа виховання кроскультурних цінностей ґрунтується на застосуванні комплексного, інтегративного підходу, що об'єднує особистісно орієнтований, суб'єктно-діяльнісний (контекстний), компетентнісний, комунікативний, аксіологічний, культурологічний, соціокультурний, середовищний, діалоговий, фасилітаційний та інші актуальні для сучасної вищої професійної освіти підходи» - зазначають дослідники І. Головська та О. Михальчук [1, с. 16]. У післядипломному навчанні метою розвитку кроскультурних навичок має стати розвиток у вчителів нової культурної свідомості, що базується на здатності розуміти і сприймати інший спосіб життя, інші цінності, відмовлятися від стереотипів у засвоєнні культурних кодів та стандартів інших осіб.

Діалог культур та кроскультурна комунікація обумовлює необхідність формування у педагогів навичок **медіативної діяльності**.

Медіація нині розглядається як один із сучасних стратегічних освітніх напрямів, що застосовується з метою глибокого розуміння міжкультурних особливостей, відображених у сучасній мовно-літературній освіті. Різні культурні коди нації, втілені у звичаях, традиціях, способах мислення, світосприйняття, завжди відображаються у мові та літературі кожного народу як певні комунікативні, художньо-образні, емоційні, етичні та інші смисли. Для кращого їх розуміння та тлумачення необхідні певні медіативні вміння і навички для досягнення ефективної міжкультурної взаємодії. Саме тому медіація починає активно використовуватися у вітчизняній освіті як популярна навчальна стратегія у навчанні іноземної мови та зарубіжної літератури.

У сучасних наукових дослідженнях є багато різних трактувань поняття «медіація», але в основному всі вони пов'язують медіативні вміння і з процесами глибокого занурення в іншу мову та культуру з метою розуміння та тлумачення різних культурних кодів і смислів. За визначенням С. Печенізької,

«медіація в освітній іншомовній галузі розглядається як спосіб формування соціокультурної (інокультурної) компетентності як педагогів, так

і учнів» [6, с.199]. Медіативні уміння вчителя базуються на лінгвокраїнознавчому та етно-культурологічному підходах до навчання іноземної мови і зарубіжної літератури з метою глибокого проникнення у різні пласти іноземної мови, літератури і культури.

Сучасний вчитель-філолог має бути не тільки тьютором, фасилітатором, але й медіатором – соціокультурним посередником-перекладачем, що здатен розтлумачити та допомогти осягнути різні змістові нюанси іншомовної культури. Безперечно, що такому умінню застосовувати компоненти соціокультурної компетентності для досягнення міжкультурної комунікації вчителя необхідно навчати, зокрема і у післядипломній освіті. Перед вчителями-медіаторами нині постають актуальні виклики: як ефективно використовувати наявні ресурси для досягнення навчальної мети медіації; як змінювати чинні форми, методи, технології; де знаходити та яким чином добирати відповідні за змістовим спрямуванням навчально-методичні матеріали?

Учитель-медіатор має обов'язково працювати над удосконаленням культурної компетентності, яку визначають як коло питань, в яких особистість має бути добре обізнаною та мати широкий досвід діяльності: це особливості національної і загальнолюдської культури, духовно-моральні основи життя людини й людства, окремих народів, культурологічні основи сімейних, соціальних, суспільних явищ і традицій, роль науки та релігії в житті людини, їх вплив на світ, компетентності в ефективній організації вільного часу.

Ця компетентність, як зазначено в Концепції Нової української школи, передбачає формування «обізнаності та самовираження у сфері культури», яке б полягало, зокрема, у «відкритому ставленні та повазі до розмаїття культурного вираження інших, у здатності розуміти твори мистецтва» [5, с.14].

На нашу думку, культурна компетентність віддзеркалює знання вчителів та учнів про культурну спадщину різних народів, своєрідність розвитку культурного надбання в різні історичні епохи, вміння інтеріоризувати ці знання, використовувати відповідну інформацію для активізації міжкультурної взаємодії в шкільному колективі, розвивати себе як культурну особистість. Провідними компонентами цієї компетентності доцільно розглядати мотиваційний, когнітивний, функціональний:

- Мотиваційний компонент відображає переконання у важливості пізнання культури різних народів. Ціннісними орієнтирами мають бути такі: вдосконалення себе в культурі, розширення своїх знань, виховання особистості, здатної розвивати національну та світову культуру, активно взаємодіяти з представниками різних етносів.

- Когнітивний компонент містить систему знань, що має два провідні сегменти: культурний (про світову культуру) та психолого-педагогічний (про те, як формувати у вчителів та учнів мультикультурні знання, а

також засоби міжетнічної взаємодії з іншими людьми). Культурний сегмент віддзеркалює особливості історичного розвитку культури народів світу; своєрідність культурного надбання тих етнічних груп, представники яких є серед вчителів та учнів; літературу, живопис, скульптуру, архітектуру, кіно, а також історію створення шедеврів мистецтва; народну творчість у різних країнах, фольклор (народні пісні, казки, епічні твори, балади, легенди, танці, сатиричні п'єси тощо). Психолого-педагогічний сегмент передбачає володіння такою інформацією: специфіка педагогічного впливу на особистість педагога (учня) з урахуванням його культурно-етнічних особливостей; ефективні засоби забезпечення міжкультурної взаємодії особистості у багатоетнічному колективі; пропедевтика проблем, котрі можуть виникнути в полікультурному середовищі; перспективи розвитку себе як професіонала, своїх педагогічних умінь, навичок розширення свого досвіду комунікації в мультиетнічному класі.

- Функціональний компонент культурної компетентності віддзеркалює такі чотири групи вмінь: дослідження культури: уміння аналізувати здобутки культури різних народів, порівнювати, систематизувати інформацію; розповсюдження культури: ознайомлювати вчителів, учнів, їхніх батьків з культурним надбанням різних народів; забезпечення інтеркультурної взаємодії: організувати різноманітні пізнавальні й виховні заходи з активізації поліетнічної комунікації вчителів, залучати їх до пізнання шедеврів світового мистецтва, особливостей розвитку культури різних народів; розвиток себе в культурі: визначати перспективи та цілі збагачення власних знань про світову культуру, розробляти програми саморозвитку, оцінювати результати.

Учителі іноземної мови та зарубіжної літератури у післядипломній освіті працюють також над розвитком **соціокультурної компетентності**, яка передбачає ознайомлення зі звичаями, правилами, нормами, соціальними умовностями, ритуалами, соціальними стереотипами, країнознавчими знаннями тощо. Державні стандарти та навчальні програми визначають необхідний мінімум соціокультурних знань, а також системи навичок і вмінь узгоджувати свою поведінку у відповідності до комунікативних завдань, враховуючи можливі розбіжності трактування окремих значень у різних культурах. Отже, сучасний процес навчання іноземних мов має відбуватися не тільки на комунікативній основі (переважно це дозволяє здійснювати спілкування лише на побутовому рівні), але й більш поглиблено у межах розвитку соціокультурної моделі, яка передбачає можливість активної міжкультурної комунікації. При цьому, вирішальним є питання про значимість певних культурних відмінностей, здатність до їхнього усвідомлення та активного засвоєння і інтерпретації, адже основний сенс будь-якої комунікації полягає у бажанні бути почутим та зрозумілим. Дослідження основ міжкультурної комунікації охоплює низку проблем, пов'язаних з аналізом

засобів мовного коду, а також з етнічними, соціальними, культурними та психологічними чинниками. Таким чином, педагог, що навчає іноземної мови, повинен не тільки вміти висловлюватися цією мовою, а й засвоїти певну культурну систему цінностей, норм і життєвих установок носіїв цієї мови та вміти інтегрувати їх у власну, сформовану рідною мовою, світоглядну картину, іншими словами, він повинен мати сформовану міжкультурну компетентність

Формування цієї компетентності реалізується і у процесі вивчення курсу «Зарубіжна література». Загальновідомо, що під час навчання зарубіжної літератури в учнів формуються певні ключові компетенції, серед яких, зокрема, виокремлюємо: літературну, комунікативну та культурологічну (соціокультурну або інокультурну)

Культурологічний підхід до вивчення літературних творів у школі базується на усвідомленні та трактуванні культури як певного історичного досвіду людей та передбачає вивчення літератури саме як частини культури.

Щоб ефективно формувати соціокультурну компетентність, необхідно вести педагога через п'ять різних рівнів осягнення чужої культури. М. Денисенко називає їх «фазами культури, із комбінації яких формується компетентна культурно-мовна особистість» [2, с.334]:

1. Рівень розуміння культурних явищ, що властиві носіям виучуваної мови чи зарубіжним авторам (характеризується здатністю визнавати, адекватно реагувати на моделі поведінки носіїв мови, літературних персонажів, ситуації та події, що можуть бути конфліктними через непорозуміння у результаті культурних відмінностей);

2. Когнітивний рівень (визначається неглибоким проникненням в особливості чужої культури, поверхневим ознайомленням із цінностями, поглядами, відчуттями тощо);

3. Рівень культурної обізнаності (характеризується розумінням чужої культури та уміннями її оцінювати зсередини, гнучким ставленням до явищ цієї культури, відкритістю до діалогу);

4. Рівень сприйняття («запозичення», «освоєння») (ґрунтується на здатності глибоко проникати у культурний контекст, адекватно реагувати на будь-які явища, ситуації, події, природно виконувати роль носія чужої мови та культури);

5. Рівень сформованої соціокультурної компетентності (характеризується здатністю успішно та ефективно вступати у міжкультурну комунікацію, трансформувати й інтерпретувати набуті знання особливостей чужої культури, продукувати культурну синергію).

У процесі формування соціокультурної компетентності у системі післядипломного навчання, педагог проходить через декілька етапів:

1. Мотиваційний – його мета полягає у формуванні системи мовних, мовленнєвих та культурних знань шляхом усвідомлення культурно-лінгвіс-

тичних відмінностей (вміння порівнювати події та явища нерідної культури: традиції, звичаї, свята тощо з тими, що є у рідній культурі.

2. Дослідницький – його метою є формування здатності відображати лінво-культурну картину світу через синтез різних міжкультурних явищ, наприклад, інтерпретація фразеологізмів, поговірок, гумору та інших висловлювань з культурним контекстом.

3. Виконавчий – мета якого – формувати здатність до успішної реалізації міжкультурної комунікації. На цьому етапі остаточно формується прагматична особистість із стійкими комунікативними ознаками, повністю готова до ефективного міжкультурного спілкування.

У системі післядипломної освіти з метою формування соціокультурної компетентності та розвитку медіативних умінь вчителя-філолога варто урахувати Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти, у яких, зокрема, зазначено, що медіацією можна керувати через три виміри:

- медіація тексту (передача текстового змісту тим, хто не має до нього доступу);
- медіація концепції (надання доступу до знань і концепцій іншим як з реляційної, так і з когнітивної точки зору);
- медіація комунікації (полегшення розуміння та спілкування, забезпечення лінгвістичного та культурного зв'язку між людьми) [3,с.93]

З метою успішного навчання медіації у післядипломній освіті можна використовувати активні методи навчання: дискусії, методичні інструктажі, ділові ігри, моделювання уроків і педагогічних ситуацій, кроскультурні співбесіди, аналіз етнокультурних особливостей, міжкультурні тренінги, методи моніторингу й діагностики, що допомагають педагогу активно зануритися в контрольовану міжнаціональну взаємодію.

Актуальними для розвитку медіативних умінь вчителя будуть різні форми роботи. Серед них:

- неінтерактивні: передача інформації від комунікатора до реципієнта, переклад, реферування, анотація, рецензування, переказ, узагальнення;
- інтерактивні: послідовний переклад, текстуалізація намірів, медіація в переговорах, змішана медіація з елементами взаємодії медіатора та одного з комунікантів (учитель після прочитання тексту має створити повідомлення з пов'язаним змістом іншій особі, яка не має доступу до першого тексту; педагог виконує роль медіатора в ситуації, коли реципієнти з різних причин не розуміють один одного; учителі пояснюють культурне явище представникам іншої культури, беруть участь у розмові чи дискусії).

Розвивати медіативні навички вчителя у післядипломному навчанні можна за допомогою різних медіативних вправ. Це завдання лінгвокраїнознавчого змісту із соціокультурним спрямуванням для тренування мовних, читацьких та інтерпретаційних навичок. Вони мають бути чітко сформульо-

ваними, логічно структурованими, практико орієнтованими на опанування мовленнєвими, рецептивними та продуктивними навичками у читанні, мовленні, письмі, аналізі твору чи інтерпретації тощо.

Висновки. Отже, підсумовуючи, зазначимо, що відповідно до Концепції нової української школи розвиток культурної компетентності вчителя передбачає формування соціокультурної обізнаності та умінь міжкультурної комунікації, яке відбувається, зокрема, у процесі його навчання у системі післядипломної педагогічної освіти шляхом упровадження культурологічного підходу, який сприяє розвитку полікультурного світобачення та активній участі у діалозі культур.

У системі післядипломної освіти вчителя-філолога потрібно формувати як медіатора, що достатньо володіє як мовними, мовленнєвими, так і соціокультурними вміннями спілкування з представниками іншої мови та культури. Зокрема, розвиток кроскультурних навичок вчителів у системі післядипломної педагогічної освіти сприятиме вивченню явищ культури у світовому загальнокультурному контексті; розгляду культурних явищ з позицій діалогу культур; збагаченню вчителів відомостями загальнокультурного змісту, що підвищують рівень їхньої ерудованості, естетичної та етичної культури, забезпечують подальший розвиток особистості на засадах загальнолюдської духовності та моральності, готують до активної роботи з дітьми щодо формування їхньої загальнокультурної компетентності та готовності до ефективної міжкультурної комунікації.

Література:

1. Головська І.В., Михальчук О.М. Виховання кроскультурних цінностей у системі професійної підготовки вчителя іноземної мови // «Молодий вчений». № 4.1 (104.1) 2022, с.14-17.
2. Денисенко М.В. Формування компетентної вторинної культурно-мовної особистості // Мовні і концептуальні картини світу. Випуск 47, частина 1. К.: ВПЦ «Київський університет», 2014, с.331
3. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання/ Науковий редактор укр. видання доктор пед. наук, проф.. С.Ю.Ніколаєва. К.: Ленвіт, 2023, 273 с.
4. Матвеева Л. Л. Культурологія: Курс лекцій: навч. посібник. К. : Либідь, 2005.
5. Нова українська школа: Порадник для вчителя / за заг. ред. Бібік Н.М. К.: Літера, 2019. 208с.
6. Печенізька С. Медіація як сучасна навчальна стратегія формування в учнів закладів загальної середньої освіти іншомовної соціокультурної компетентності // Проблеми сучасного підручника, № 32,2024, с.198–208.

Referenses:

1. Golovska I. V. Mykhailchuk O.M. (2022). Vychovannia krossrykturnykh tsinnosti u systemi profysijnoi pidgotovky vchytulia inozemnoi movy [Fostering cross-cultural values in the system of professional training of foreign language teachers]. *Molodyi vchennyi - Young scientist*, 4.1(104.1),14-17. [in Ukrainian].

2. Dunysunko M.V.(2014). Formuvannia kompetentnoi vtorynnoi kulturno-movnoi osobystosti [Formation of a competent secondary cultural and linguistic personality]. *Movni I kontseptualni kartyny svitu.Vypusk 47,chastyna 1.- Linguistic and Conceptual Pictures of the World. Issue 47, Part 1.*Kyiv: VOC "Kyiv University",p.331. [in Ukrainian].

3. Zagalnoevropuiski rekomundatsii z movnoi osvity: vuvchynnia, vukladannia, otsiniuvannia/ Naukovyi redactor ukr. vydannia doctor ped.nauk, prof. S.Ui. Nikolayeva (2023).[Pan-European recommendations on language education: learning, teaching, assessment /Scientific editor of the Ukrainian edition is Doctor of Pedagogical Sciences, Professor S.Yu.t]. *Kyiv:Lenvit,273p.* [in Ukrainian].

4. Matveueva L.L. (2005). Kulturologia: Kurs lektsiy:navch. Posibnyk [Cultural studies: Lecture course: textbook]. *Kyiv: Lubid.*

5. *Nova ukrainska shkola: Poradnik dlia vchutelia /za zag.red.Bibik N.M.(2019)/[New Ukrainian School: A Teacher's Guide / edited by Bibik N.M.]. Kyiv:Litera, 208p.* [in Ukrainian].

6. Pechenizka S.(2024). Mediatsiia iak suchasna navchalna strategia formuvannia v uchniv zakladiv zagalnoi serednoi osvity inshomovnoi sotsiokulturnoi kompetentnosti [Mediation as a modern educational strategy for the formation of foreign language sociocultural competence in students of general secondary education institutions]. *Problemy suchasnogo pidruchnyka - Problems of the modern textbook, 32, 198-208.* [in Ukrainian].